

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 2

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Цивільне право»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору - 2019

Викладачі – Тупицька Є.О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права № 2; Рубан О.О., к.ю.н., асистент кафедри цивільного права № 2.

Харків - 2021

Робоча програма навчальної дисципліни навчальної дисципліни «Цивільне право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізація «Міжнародне право». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 26 с.

Розробники

**Тупицька Є.О., кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка
кафедри цивільного права № 2**

**Рубан О.О., кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри
цивільного права № 2**

**Затверджено на засіданні кафедри
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)**

Завідувач кафедри _____ В.Л.Яроцький

Харків 2021

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	13
5. Теми лекційних і практичних занять.....	13
5.1. Теми лекційних занять.....	14
5.2. Теми практичних занять.....	15
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	21
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	25

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини», 2021, 26 с.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Спеціалізація – «Міжнародне право» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки: 3
		5 семестр
Загальна кількість годин - 120		Лекції 28 год.
		Практичні заняття 28 год.
		Самостійна робота 64 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 2-4		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти в сфері цивільного права.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин, методів) щодо предмету цивільного права як обов'язкової дисципліни;
- скласти уявлення про доктринальні підходи у різних країнах світу до визначення структури цивільно-правових відносин та системи цивільного права;
- підвищити обізнаність студента з традиціями романо-германської правової сім'ї на яких будується цивільне право України;
- надати необхідну та достатню інформацію про основні інститути цивільного права України та зарубіжних країн (на базі порівняльно-правового аналізу);
- оволодіння практичним досвідом, навичками і знаннями, необхідними в професійній діяльності в сфері цивільних правовідносин;
- засвоєння основних тенденцій сучасного розвитку правового регулювання цивільних відносин, механізмів здійснення та захисту

цивільних прав і інтересів учасників цивільних правовідносин у різних правових системах;

- глибоке вивчення законодавства; систематизація, закріплення та розширення теоретичних та практичних знань за спеціальністю та застосування цих знань при розв'язанні наукових та практичних задач правового характеру;
- формування та розвиток навичок самостійної наукової роботи та оволодіння методикою проведення досліджень при вирішенні казусів;
- розвиток навичок самостійної роботи з нормативним матеріалом, навичокбору, аналізу та узагальнення судової та іншої правозастосовчої практики, а також навичок письмового викладення спеціальних юридичних питань;
- формування творчого мислення, фундаментальної наукової самоосвіти, постійного підвищення свого професійного рівня, орієнтування у цивільному законодавстві, вірно тлумачити та застосовувати знання в процесі виконання професійних обов'язків.

Пререквізити: «Теорія держави та права», «Основи римського приватного права», «Історія держави та права зарубіжних країн», «Порівняльне правознавство».

Кореквізити: «Сімейне право», «Речове право», «Договірне право», «Спадкове право», «Право інтелектуальної власності», «Інформаційне право», «Кредитне право», «Житлове право».

Мова навчання – українська, англійська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН 1. Демонструвати знання й розуміння сучасної правової доктрини, категорій і принципів цивільного права.

РН 2. Аналізувати та вміти застосовувати національні та міжнародні джерела правового регулювання цивільних відносин.

РН 3. Застосовувати нормативно-правові акти при розгляді конкретних практичних кейсів.

РН4. Формулювати логічно і грамотно свою думку з будь-якого цивільно-правового питання

РН 5. Надавати правову оцінку стану законодавства в сфері цивільно-правових відносин.

РН 6. Складати процесуальні документи у сфері цивільно-правових відносин: проекти договорів, довіреності, заяви про стягнення боргу, заміну товару неналежної якості, спадкування, авторство, захист честі, гідності та ділової репутації, тощо.

РН 7. Аналізувати та вміти використовувати різні способи цивільно-правового захисту прав учасників цивільних відносин.

РН 8. Надавати консультації і правову допомогу суб'єктам цивільних відносин.

РН 9. Аналізувати основні правові інститути цивільного права, процеси їх становлення та тенденції сучасного розвитку у різних правових системах.

РН 10. Аналізувати практику ЄС з цивільних справ і застосовувати до аналогічних ситуацій в Україні.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2 Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях

ЗК7 Навички використання інформаційних технологій і баз даних

ЗК10 Здатність працювати у команді

ЗК11 Здатність приймати неупереджені і вмотивовані рішення

ЗК15 Здатність реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності

Спеціальних компетентностей:

СК1. Знання теорії, методології та понятійного апарату цивільного права.

СК2. Здатність критично осмислювати основні теоретичні концепції цивільного права в процесі застосування приватно-правових норм.

СК3. Знання і розуміння процесів взаємодії та порівняння норм національного цивільного законодавства із іншими приватно-правовими системами світу.

СК4. Знання історії цивільного права, еволюції його основних інститутів та підгалузей.

СК5. Здатність визначати особливості цивільного законодавства в різних правових системах сучасності. Проводити порівняльно-правовий аналіз категорій, елементів та інститутів національного цивільного права та інших держав.

СК7. Знання системи цивільного права, його основних галузей та інститутів.

СК8. Здатність тлумачити та користуватись національними та міжнародними джерелами правового регулювання цивільних відносин.

Програмних результатів навчання:

РН 1. Демонструвати знання й розуміння сучасної правової доктрини, понятійного апарату, категорій і принципів цивільного права.

РН 2. Аналізувати джерела цивільного права.

РН 3. Застосовувати цивільно-правові акти при розгляді конкретних практичних кейсів.

РН4. Формулювати логічно і грамотно свою думку з будь-якого цивільно-правового питання.

РН 5. Надавати правову оцінку стану законодавства в сфері цивільно-правових відносин.

РН 6. Складати процесуальні документи у сфері цивільно-правових відносин: проекти договорів, довіреності, заяви про стягнення боргу, заміну товару неналежної якості, спадкування, авторство, захист честі, гідності та ділової репутації, тощо.

РН 7. Аналізувати та вміти використовувати різні способи цивільно-правового захисту прав учасників цивільних відносин.

РН 8. Надавати консультації і правову допомогу суб'єктам цивільних відносин.

РН 9. Аналізувати основні правові інститути цивільного права, процеси їх становлення та тенденції сучасного розвитку у різних правових системах.

РН 10. Аналізувати практику ЄС з цивільних справ і застосовувати до аналогічних ситуацій в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Поняття, предмет та джерела цивільного права. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав.

Тема 1. Цивільне право як галузь приватного права

Об'єктивність поділу права на публічне та приватне. Поняття цивільного права як приватного права. Предмет та метод цивільного права. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права. Особливості розвитку цивільного права у різних правових системах сучасності.

Тема 2. Джерела цивільного права

Поняття джерел цивільного права. Види джерел цивільного права. Канституція, як головне джерело цивільного законодавства. Цивільний кодекс та інші нормативно-правові акти, як джерела цивільного права. Звичай. Міжнародно-правовий договір. Судовий прецедент. Особливості джерел цивільного права в різних країнах світу. Міжнародна уніфікація норм цивільного права. Дія актів цивільного законодавства в часі, просторі та за колом осіб. Поняття тлумачення в цивільному праві. Види тлумачення.

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Нікчемність правочинів та недійсність актів, що обмежують можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування.

Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутнього та оголошення її померлою. Акти цивільного стану.

Фізична особа – підприємець (комерсант). Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи – підприємця. Управління майном, що використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування. Банкрутство фізичної особи – підприємця.

Тема 4. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин

Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. Класифікація юридичних осіб.

Створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб.

Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Найменування юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств. Використання юридичними особами торгівельних марок та географічних зазначень товарів (продукції), послуг, робіт, які вони випускають, надають, виконують. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичних осіб. Органи юридичної особи. Організаційно-правова форма юридичних осіб. Товариства і установи. Підприємницькі товариства. Непідприємницькі товариства та їх види. Відокремлені підрозділи юридичної особи. Філії та представництва.

Припинення юридичних осіб. Припинення юридичної особи у формі правонаступництва (злиття, приєднання, поділ та перетворення). Припинення юридичної особи у формі ліквідації. Добровільний порядок ліквідації юридичної особи. Припинення юридичної особи у формі ліквідації. Добровільний порядок ліквідації юридичної особи. Припинення юридичної особи у формі ліквідації через процедуру банкрутства. Виділ юридичної особи.

Тема 5. Об'єкти цивільних прав

Поняття та види об'єктів цивільних прав. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Речі та їх класифікація. Частини речі та складна річ. Головна річ та її приналежність. Продукція, плоди та доходи. Майно. Підприємство (єдиний майновий комплекс). Гроші. Валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Групи та види цінних паперів. Оборотоzдатність цінних паперів. Цінні папери на пред'явника, іменні та ордерні цінні папери. Порядок передачі прав за цінними паперами. Документарні та бездокументарні цінні папери.

Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Нематеріальні блага: результати інтелектуальної, творчої діяльності людини, інформація. Особисті немайнові блага фізичної особи.

Модуль 2. Здійснення суб'єктивних цивільних прав. Право власності

Тема 6. Здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав

Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Виконання цивільних обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист суб'єктивних цивільних прав і інтересів.

Тема 7. Цивільно-правова відповідальність

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності

Тема 8. Загальна характеристика речового права та права власності

Загальна характеристика речового права. Види речових прав. Право власності. Суб'єкти права власності. Публічна і приватна власність. Поняття права приватної власності. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права власності. Зміст права власності. Правомочності власника. Обов'язки власника. Загальні засади здійснення права власності. Межі права власності та підстави його обмеження. Цивільно-правові способи захисту права власності.

Тема 9. Набуття та припинення права власності

Поняття і види підстав набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлювальні документи.

Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок, приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

Модуль 3. Право інтелектуальної власності. Спадкове право. Зобов'язальне право.

Тема 10. Спадкові правовідносини

Поняття та види спадкування. Відкриття спадщини. Суб'єкти спадкових правовідносин. Право на спадкування, усунення від права на спадкування. Склад спадщини. Особливості спадкування окремих об'єктів. Спадкування за заповітом. Види та форма заповіту. Права заповідача. Особливі заповідальні розпорядження заповідача. Підпризначення спадкоємців. Легат. Скасування та зміна заповіту. Поняття спадкування за законом, черговість закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення. Спадкова трансмісія. Здійснення спадкових прав. Прийняття спадщини та відмова від прийняття спадщини. Охорона спадкового майна та управління ним. Відумерлість спадщини.

Тема 11. Авторське право і суміжні права. Патентне право.

Поняття авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення.

Поняття патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Патент та його види. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок, строки їх чинності. Підстави та правові наслідки припинення чинності патенту та визнання його недійсним. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Тема 12. Загальні положення зобов'язального права.

Поняття, загальна характеристика та функції зобов'язального права. Співвідношення зобов'язального та речового права. Система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, його зміст та підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Види зобов'язань. Договірні та позадоговірні зобов'язання. Грошові зобов'язання.

Поняття та загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання. Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання (зобов'язань). Неустойка. Завдаток. Поручка. Гарантія. Застава. Притримання.

Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань. Виконання зобов'язання. Передання боржником кредиторів відступного. Зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. Новація і сфера її застосування. Припинення зобов'язань шляхом прощення боргу.

Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи - підстава припинення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.

Тема 13. Загальні положення про договір.

Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору, його співвідношення із поняттям «правочин». Свобода договору та її межі. Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір. Зміст договору. Типові умови договору. Тлумачення умов договору. Форма договору. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Зміна та розірвання договору.

Поняття та види недійсних договорів (правочинів). Правові наслідки недійсності правочину.

Тема 14. Окремі види цивільно-правових договорів.

Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору.

Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види. Договір поставки. Договір міни.

Поняття, предмет та строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму.

Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види.

Поняття та види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи.

Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Поняття, предмет та джерела цивільного права. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав.								
Тема 1. Цивільне право як галузь приватного права	4	2		2			2	6
Тема 2. Джерела цивільного права	4		2	2				4
Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	8	2	2	4		2		8
Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних відносин	10	2	2	6			2	8
Тема 5. Об'єкти цивільних прав	10	2	2	6				8
<i>Разом</i>	<i>36</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>20</i>				<i>40</i>
Модуль 2. Здійснення суб'єктивних цивільних прав. Право власності								
Тема 6. Здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав	8	2	2	4				10
Тема 7. Цивільно-правова відповідальність	8	2	2	4				10
Тема 8. Загальна характеристика речового права та права власності	12	4	4	6				10
Тема 9. Набуття та припинення права власності	12	2	2	6				10
<i>Разом</i>	<i>40</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>20</i>				<i>40</i>
Модуль 3. Право інтелектуальної власності. Спадкове право. Зобов'язальне право.								
Тема 10. Спадкові правовідносини	6	2	2	2				
Тема 11. Авторське право і суміжні права. Патентне право.	6	2	2	2				8
Тема 12. Загальні положення зобов'язального права	8	2	2	4		2	2	8
Тема 13. Загальні положення про договір	10	2	2	6				10

Тема 14. Окремі види цивільно-правових договорів	14	4	2	8				10
<i>Разом</i>	<i>44</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>22</i>				<i>40</i>
Усього годин / кредитів ECTS	120/ 4	28	28	64	120/4	4	6	120

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Поняття, предмет та джерела цивільного права. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав.			
Тема 1. Цивільне право як галузь приватного права	1.1. Поняття цивільного права як приватного права. Предмет, метод та функції цивільного права.	2	
Тема 2. Джерела цивільного права	2.1. Поняття та види джерел цивільного права.	2	
Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	3.1. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичної особи. Банкрутство фізичної особи.	2	2
Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних відносин	4.1. Поняття юридичної особи. Класифікація юридичних осіб.	2	
Тема 5. Об'єкти цивільних прав	5.1. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Класифікація речей.	2	
Модуль 2. Здійснення суб'єктивних цивільних прав. Право власності			
Тема 6. Здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав	6.1. Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів	2	
Тема 7. Цивільно-правова відповідальність	7.1. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності.	2	
Тема 8. Загальна характеристика речового права та права власності	8.1. Характеристика речового права. Види речових прав. Право власності.	2	

Тема 9. Набуття та припинення права власності	9.1. Поняття і види підстав набуття права власності. Припинення права власності.	2	
Модуль 3. Право інтелектуальної власності. Спадкове право. Zobовязальне право.			
Тема 10. Спадкові правовідносини	10.1. Поняття та види спадкування. Спадковий договір.	2	
Тема 11. Авторське право і суміжні права. Патентне право.	12.1. Авторське право, суміжні права, патентне право.	2	2
Тема 12. Загальні положення zobов'язального права	13.1. Поняття та види zobов'язання, його зміст, підстави виникнення та принципи виконання.	2	
Тема 13. Загальні положення про договір	14.1. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору, його співвідношення із поняттям «правочин». Свобода договору та її межі. Види договорів.	2	
Тема 14. Окремі види цивільно-правових договорів	15.1. Договори із передачі майна у власність, користування, на виконання робіт та послуг.	4	
Усього		28	4

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Поняття, предмет та джерела цивільного права. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав.	1.1. Поняття цивільного права як приватного права. Предмет, метод та функції цивільного права. Основна література: 1. Азімов Ч. Поняття і зміст приватного права /Ч.Азімов//Вісн. Акад. прав. Наук України – 1998 - № 3 – с. 50-58 2. Борисова В. Факторы, характеризующие гражданское право Украины как отрасль частного права /В.Борисова//Харьк. Цивилист. Школа: в духе традиций – Харьков: Право, 2011 – с. 154-167 3. Кодифікація приватного (цивільного) права України/за ред.	2	2

	Довгерта – К – 2000 – 336 с.		
	<p>1.2.Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичної особи. Види дієздатності фізичної особи. Банкрутство фізичної особи.</p> <p>Основна література: 1.Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI 2. Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізв'їща, власного імені, по батькові фізичної особи) затв. Постановою Каб. Міністрів України від 11.07.2007 № 915 3. Правила опіки та піклування: затв. Держ. Комісією України у справах сім'ї та молоді, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26.05.1999 р. № 34/166/131/88</p>	4	
	<p>1.3.Поняття юридичної особи. Класифікація юридичних осіб Організаційно-правові форми юридичних осіб. Припинення юридичних осіб</p> <p>Основна література: 1.Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI 2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 16.09.1997 № 531/97-ВР 3. Про громадські об'єднання: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII</p>		
	<p>1.4.Поняття та види об'єктів цивільних прав. Класифікація речей.</p> <p>Основна література: Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV 2. Про валюту і валютні цінності: Закон України від 28.04.20 № 2473 3. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів</p>	2	2

	самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: постанова КМ від 07.09.1993 № 706		
	1.5. Ознаки правочину. Умови дійсності правочинів. Форма правочину. Види правочинів Основна література: 1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV 2. Про нотаріат: Закон України від 02.10.1993 № 3425-XII 3. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: затв. наказом М-ва юстиції України від 22.02.2012 р. № 296.	2	
Модуль 2. Здійснення суб'єктивних цивільних прав. Право власності.	2.1. Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів. Основна література: 1. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV 2. Про забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р., № 4004-XII 3. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI	2	
	2.2. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Основна література: 1. Про захист прав споживачів: Закон УРСР від 12.05.1991 № 1023-XII 2. Про оренду державного і комунального майна: Закон України від 03.10.2019 № 157-20 3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР	2	
	2.3. Характеристика речового права. Види речових прав. Право власності. Основна література:	2	

	<p>1. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-VI</p> <p>2. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 № 2189-19</p> <p>3. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 № 4765-VI</p> <p>4. Речове право України. Підручник Р. А. Майданик. Алерта. 2019. 1092 с.</p>		
	<p>2.4. Поняття і види підстав набуття права власності. Припинення права власності. Основна література:</p> <p>1. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV</p> <p>2. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 № 1559-VI</p> <p>3. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 № 4765-VI.</p>	2	
<p>Модуль 3. Право інтелектуальної власності. Спадкове право. Zobовязальне право.</p>	<p>3.1. Поняття та види спадкування. Спадковий договір. Основна література:</p> <p>1. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / О. Є. Кухарев. – К. : Правова єдність : Алерта, 2013. – 328 с.</p> <p>2. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс : підручник / З. В. Ромовська. – 2-ге вид., допов. – К. : Дакор, 2013. – 304 с.</p> <p>3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2011–2012. – Т. 1–2.</p>	2	

	<p>4. Аверина К. Н. Особенности правового регулирования брачно-семейных отношений, осложненных иностранным элементом / К. Н. Аверина // Международное право и международные организации. – 2012. – № 4. – С. 67–76.</p> <p>5. Бородаенко А. А. Деятельность Международной комиссии гражданского состояния по обеспечению прав внебрачных детей / А. А. Бородаенко // Современное право. – 2011. – № 3. – С. 116–119.</p> <p>6. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві / С. Я. Кернична // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2011. – Вип. 47. – С. 378–382.</p> <p>7. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Право України. – 2013. – № 7. – С. 154–182.</p>		
	<p>3.2. Авторське право, суміжні права, патентне право Основна література: 1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ 2. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5 3. Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-ІІІ</p>		
	<p>3.3. Поняття та види зобов'язання, його зміст, підстави виникнення та принципи виконання. Основна література: 1. Агарков М.М. Обязательство по советскому гражданскому праву/М.М.Агарков//В кн.: Агарков М.М.Избранные труды по гражданскому праву: в 2-х т. – т.1 – М-2002- с.163-460 2. Годэме Е. Общая теория обязательств: пер. С фр./Е.Годэмэ –</p>	2	2

	<p>М – 1948 – 511 с.</p> <p>3. Новицкий И.Б. Общее учение об обязательстве/И.Б.Новицкий, О.А.Лунц – М: Гос-изд-во юрид.лит., 1950 – 416 с.</p>		
	<p>3.4. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору, його співвідношення із поняттям «правочин». Свобода договору та її межі. Види договорів.</p> <p>Основна література:</p> <p>1.Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 № 3390-17</p> <p>2.Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ</p> <p>3. Глоба О.Укладення договору поставки: теорія і практика/О.Глоба//Юрид. журнал – 2005 - № 2 – с. 40-47</p>	2	
	<p>3.5. Окремі види цивільно-правових договорів</p> <p>Основна література:</p> <p>1.Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 № 723/97-ВР</p> <p>2. Про оренду державного і комунального майна: Закон України від 10.04.1992 № 2263-ХІІ</p> <p>3. Про міжнародний фінансовий лізинг: Конвенція УНІДРУА від 11.01.2006 № 995/263</p> <p>4.Біленко М. Предмет договору будівельного підяду/М.Біленко//Юрид.Україна-2013 - № 10 – с. 53-58</p> <p>5. Гонта А. Чи розрізняються у судовій практиці роботи від послуг?/А.Гонта//Юрид. вісн. України – 2010 – 16(17-23 квітня) – с. 10</p> <p>6. Брагинский М.И. Договорное право: кн. третья: [Договоры о выполнении рабо и оказании услуг]/М.И.Брагинский, В.В.Витрянский – доп.и испр. – М – Статут – 2002 – 700 с. – гл. 1-3</p>	4	
Усього		28	6

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Цивільне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв’язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, peer review, контрольна робота.

У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотириохальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Колоквіуми проводяться усно, у вигляді бесіди викладача зі студентами з метою з’ясування та підвищення рівня їх знань. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 5 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми					
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2	Колоквіум № 3			
max 5	max 5	max 5	max 5	max 5	max 5	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Цивільне право»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	9-8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	7-6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	5-4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	3-2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 1-0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

		<p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.</p>
	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.</p>
	Min 0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Цивільне право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Цивільний кодекс України від 16.02.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003 № № 40-44, ст. 356
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-19. Відомості Верховної Ради, 2019 № 19, стю 74
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI. Відомості Верховної Ради, 2008, № 50-51, ст. 384
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>

Про валюту і валютні цінності: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. Відомості Верховної Ради, 2018, № 30, ст. 239
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV в ред. Закону України від 11.02.2010 р. № 1878-VI. Відомості Верховної Ради України, 2004, № 51, ст. 553

Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. Відомості Верховної Ради, 1994, № 7, ст.32
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII. Відомості Верховної Ради України, 1994, № 7, ст. 34

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 47, ст. 531

Основна література

1. Цивільне право України: Підручник: У 2-х т. /В. І. Борисова (керівн. автор. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова, А. Г. Бірюкова, М. В. Домашенко, І. В. Жилінкова. та інші, За ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. – Х.: 2010.

2. Цивільний Кодекс України: Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців) – в 11 т.: Загальні положення/За ред. проф. І.В.Спасибо-Фатеевої – Серія «Коментарі та аналітика» - Х.: ФО-П Колісник А.А., 2010

3. Цивільний Кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 1: Загальні положення. Особи / за ред. І.В.Спасибо-Фатеєвої – Харків: ЕКУС, 2020 – 928 с.
4. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф., Булеци С.Б., к.ю.н., Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019, 488 с.
5. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В.Боднар, О.В.Дзера, Н.С.Кузнецова та ін., за ред. О.В.Дзери – К.: Юрінком Інтер, 2008 – 896 с.

Додаткова література

Актуальні проблеми цивільно-правового регулювання договірних відносин в Україні: монографія / колектив авторів; К.: Інтерсервіс, 2020 – 204 с.

Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. В. Батанова, доктора юридичних наук, професора О. В. Марцеляка, доктора юридичних наук, професора А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «Основа», 2020 – 672 с.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).